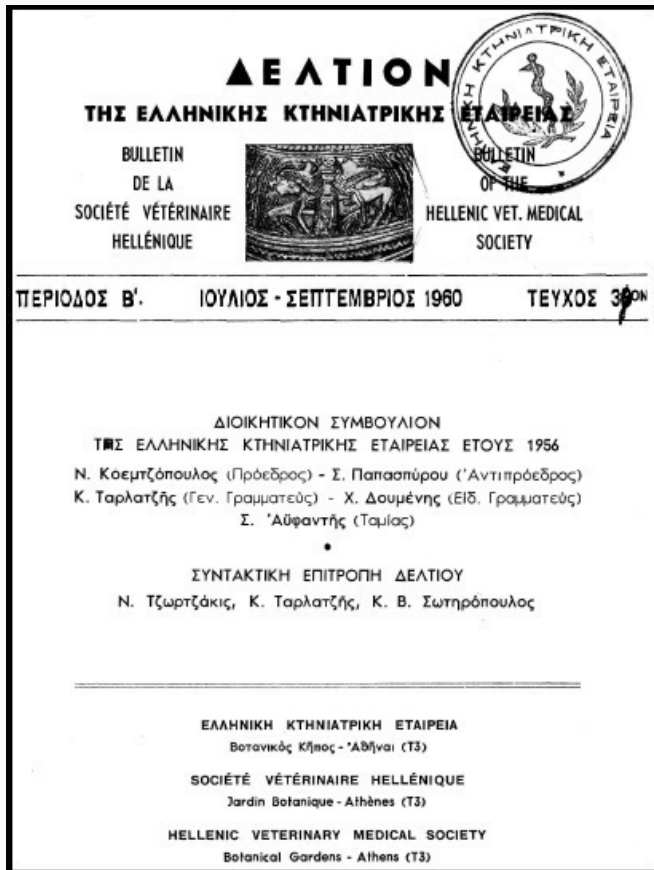

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 11, No 3 (1960)

Η ΟΡΜΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΔΡΟΜΗΤΡΑΝ ΤΩΝ ΑΓΕΛΑΔΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΑΘ. ΤΣΑΜΗΣ

doi: [10.12681/jhvms.17837](https://doi.org/10.12681/jhvms.17837)

Copyright © 2018, ΚΩΣΤΑΣ ΑΘ. ΤΣΑΜΗΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

ΤΣΑΜΗΣ Κ. Α. (1960). Η ΟΡΜΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΔΡΟΜΗΤΡΑΝ ΤΩΝ ΑΓΕΛΑΔΩΝ. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 11(3), 133–136. <https://doi.org/10.12681/jhvms.17837>

Η ΟΡΜΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΔΡΟΜΗΤΡΑΝ ΤΩΝ ΑΓΕΛΑΔΩΝ

Υ π ό

Δ]ρος Κ Ω Σ Τ Α Α Θ. Τ Σ Α Μ Η

Κτηνιάτρου τοῦ Παν]μίου Νεαπόλεως Ἰταλίας

Ἡ Ὑδρομήτρα, πολλάκις εἶναι δυνατόν, ὡς ἄλλωστε διεπιστώθη καὶ κλινικῶς, νὰ ἀποτελέσῃ αἰτίαν δυσγονιμότητος τῶν ἀγελάδων.

Καίτοι τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς δυσγονιμότητος τῶν ἀγελάδων δὲν εἶναι σύνηθες κλινικῶς, ἐν τούτοις παρουσιάζεται τόσον εἰς τὰς νέας ἀγελάδας, ὅσον καὶ εἰς ἀγελάδας προχωρημένης ἡλικίας.

Τὰ αἷτια τῆς ἀσθενείας αὐτῆς τοῦ γεννητικοῦ συστήματος τῶν ἀγελάδων εἶναι πολλά, ἀλλὰ μᾶλλον πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς αἷτια ὁρμονικῶν διαταραχῶν.

Ἡ ὕδρομήτρα εἰς τὰς νέας ἀγελάδας, (Vatti) ὀφείλεται μᾶλλον εἰς μίαν ὁρμονικὴν διαταραχὴν ὠοθυλακίνης - προγεστερόνης, ἐξ αἰτίας ἀνεπαρκοῦς ἐκκρίσεως ὠοθυλακίνης, τῆς ὁποίας ἐπακόλουθον εἶναι ἡ μὴ κανονικὴ ἀνάπτυξις τοῦ γεννητικοῦ συστήματος τῶν ἀγελάδων αὐτῶν, λόγῳ ἀκριβῶς τῆς ἀποκαταστάσεως ἐνὸς ἀνίσου ὁρμονικοῦ ἰσοζυγίου.

Ἐνῶ εἰς τὰς ἀγελάδας προχωρημένης ἡλικίας, ἡ ὕδρομήτρα, ὡς ἄλλωστε τὴν διεπιστώσαμε καὶ ἡμεῖς κλινικῶς ἐπὶ δέκα παρουσιασθεισῶν περιπτώσεων ἐπὶ τεσσάρων χιλιάδων ἐξετασθεισῶν ἀγελάδων ἐντὸς μιᾶς τετραετίας διὰ παθήσεις τοῦ γεννητικοῦ συστήματος, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπόλειμμα μιᾶς χρονίας μορφῆς ἐνδομητρίτιδος. Ἡμεῖς ὅμως καταλήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἡ ὕδρομήτρα εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, ὡς ἄλλωστε θὰ διεπιστωθῇ καὶ ἐκ τῆς περαιτέρω ἀναλύσεως τῆς ἐργασίας αὐτῆς, δύναται νὰ μὲν νὰ θεωρῆται ὡς ὑπόλειμμα τῆς χρονίας αὐτῆς μορφῆς τῆς ἐνδομητρίτιδος, ἀλλὰ ἡ αἰτία τῆς περαιτέρω ὀρρώδους συλλογῆς πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς μίαν διαταραχὴν ὁρμονικὴν καὶ κυρίως τῶν ὠοθηκῶν, λόγῳ ἀνεπαρκοῦς ἐκκρίσεως προγεστερόνης ἐξ ἐνὸς παλαιοῦ ὠχροῦ σωματίου, συνεπεία ἀποκαταστάσεως λίγο πολὺ ἐνὸς ἀνίσου ὁρμονικοῦ ἰσοζυγίου. Διότι εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, καίτοι παρετηρήθη κλινικῶς, μετὰ τὴν ἐνδεδειγμένην θεραπευτικὴν ἀγωγὴν, παῦσις τῶν πυωδῶν ἐκκρίσεων τῆς μήτρας λόγῳ τῆς ἐνδομητρίτιδος ἐπηκολούθησεν ὅμως ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα αὐτῆς, μία συσσώρευσις ἐντὸς τῆς μητρικῆς κοιλότητος, μιᾶς βλέννας καθαρᾶς καὶ διαυγοῦς τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις τῆς ἦτο ἀνάλογος

ἐντὸς τῆς μήτρας, μὲ τὴν ἐκκρινομένην ποσότητα τῆς ὀρροβλεννογόνου τοῦ ἐνδομητρίου. Ἡ δὲ βλέννα αὐτή, λόγῳ τῆς ὀρρώδους ιδιότητός της, καὶ λόγῳ ἐλλείψεως ἐξ' αὐτῆς παθογόνων μικροοργανισμῶν, μᾶς ἐπιτρέπει τὴν διάκρισιν τῆς ἀσθeneίας αὐτῆς, ἐξ' ὅλων τῶν ἄλλων παθήσεων τῆς μήτρας. Ἡ ἄμεσο; αὐτὴ συλλογὴ τοῦ ὀρρώδους αὐτοῦ ἐκκρίματος, δύναται βεβαίως νὰ θεωρηθῆ ὡς ὑπόλειμμα τῆς χρονίας αὐτῆς μορφῆς τῆς ἐνδομητρίτιδος, ἐξ' αἰτίας τῆς ὁποίας ἄλλωστε, λόγῳ τῆς κτηθείσης ἐκκρίσεως τῶν ἐκκρινομένων στοιχείων τοῦ ἐνδομητρίου, διατηρεῖται καὶ ἡ ἐκκρῖσις αὐτή. Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι, τὸ αἷτιον τῆς κτηθείσης περαιτέρω ἐκκρίσεως τῆς ὀρροβλεννογόνου τοῦ ἐνδομητρίου, μᾶλλον πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ εἰς τὰς δυσμενεῖς συνθήκας, αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν καὶ ἀποκατεστάθησαν κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀσθeneίας αὐτῆς.

Διότι, εἰς πάντας εἶναι γνωστόν ὅπως ἄλλωστε τὸ ἐτόνισαν καὶ οἱ Albrechtsen, Williams καὶ ἄλλοι, ὅτι οἱ Μικροοργανισμοὶ οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν μία μορφὴ ἐνδομητρίτιδος, φθάνοντας τὰς ὠοθήκας προκαλοῦν διαφόρους παθολογικὰς ἀνωμαλίας αὐτῶν ἢτοι κύστεις, ἡ ἐμμοιή ὠχροῦ σωματίου κ.τ.λ. Ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ Frei τονίζει ὅτι, αἱ ἀνωμαλῖαι αὐταὶ τῶν ὠοθηκῶν, ὡς βεβαίως οἱ ἀνωτέρω, δὲν εἶναι αὐταὶ καθ' ἑαυτὰ αἱ μολύνσεις τοῦ γεννητικοῦ συστήματος αἱ ὁποῖαι τὰς προκαλοῦν, ἀλλὰ ἡ διαφοροποίησις τῆς βλεννογόνου τοῦ ἐνδομητρίου, ἡ ὁποία εἶναι ἐπακόλουθον τῆς μολύνσεως αὐτῆς μᾶς συμφορητικῆς παραγωγικῆς ἐνδομητρίτιδος, καὶ ἡ ὁποία διαφοροποίησις ἐπιδρᾷ ἀντανακλαστικῶς ἐπὶ τῶν ὠοθηκῶν. (Βλέπε βιβλίον G. Vatti).

Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ τῆς προσοχῆς ὅτι, ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία τῶν ὠοθηκῶν, ἐκτὸς ποῦ εἶναι στενωῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν κανονικὴν φυσιολογικὴν λειτουργίαν τοῦ ὄλου ἐν γένει γεννητικοῦ συστήματος, βρίσκειται πάντοτε καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιρροὴν τῶν ὀρμονῶν τῆς ἐσωτερικῆς ἐκκρίσεως, κυρίως δὲ τῆς ὑποφύσεως, ὡς καὶ τοῦ νευρικοῦ φυτικῶν συστήματος. Αἱ δὲ ὀρμόναι αὐταὶ, ὡς καὶ τὸ νευρικὸν φυτικὸν σύστημα, τὰ ὁποῖα ρυθμίζουσι τὴν ἐν γένει φυσιολογικὴν λειτουργίαν τῶν ὠοθηκῶν, ἐνεργοῦν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐπ' αὐτῶν, ὥστε ἐὰν ἐκ μᾶς ὁποιασδήποτε αἰτίας ἤθελε διαταραχθῆ ἡ ὀρμονικὴ ἰσορροπία τοῦ ἐνὸς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον θὰ διαταράσσῃ καὶ τοῦ ἄλλου. Ἐπακόλουθον δὲ αὐτῆς τῆς διαταραχῆς τῶν δύο αὐτῶν συστημάτων θὰ ἦτο ἡ ἀποκατάστασις λίγῳ πολὺ ἐνὸς ἀνίσου νευρο-ὀρμονικοῦ ἰσοζυγίου, λόγῳ δυσμενοῦς ἐπιδράσεως τῆς διαταραχῆς αὐτῆς ἀντιστοίχως ἐπὶ τοῦ τόνου τοῦ συμπαθητικοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν ὀρμονῶν τῆς ἐσωτ. ἐκκρίσεως. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ὠοθηκαὶ ἐξουσιάζονται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν τῶν δύο συστημάτων εἶναι εὐκολον νὰ ἀντιληφθῆ κανεῖς ὅτι, τὴν διαταραχὴν αὐτὴν θὰ τὴν ὑπόκειντο καὶ αἱ ὠοθηκαὶ, μὲ ἐπακόλουθον ἡ φυσιολογικὴ τῶν λειτουργία νὰ ἐξελίσκετο ἀνωμάλως.

Ἐξ' αὐτῶν λοιπὸν τῶν δεδομένων, ὅπως πλειστάκις διαπιστοῦται καὶ κλινικῶς, δύναται νὰ συμπεράνη κανεὶς ὅτι, ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία τῶν ὠοθηκῶν, ἐξαρθᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐν γένει φυσιολογικὴν λειτουργίαν τοῦ γεννητικοῦ συστήματος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἁρμονικῆς ἰσοροπίας τοῦ νευρο-ὁρμονικοῦ συστήματος. Καὶ ὡς ἐκ τούτου, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, πᾶσα χρονία μορφὴ ἀλλοιώσεως τοῦ γεννητικοῦ συστήματος εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως, ἐπιδραῖ δυσμενῶς καὶ ἐπὶ τῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας τῶν ὠοθηκῶν, λόγῳ διαταραχῆς τοῦ νευρο-ὁρμονικοῦ συστήματος.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω κυρίως λόγους καὶ ἐπὶ τῶν προκειμένων περιπτώσεως, θεωρήσαμεν ὅτι τὸ αἷτιον τῆς πραιτέρω συλλογῆς τῆς βλέννας αὐτῆς ἐντὸς τῆς μητρικῆς κοιλότητος ἔπρεπε νὰ ἀναζητηθῆ μᾶλλον εἰς μίαν ἀνωμαλίαν τῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας τῶν ὠοθηκῶν. Ἡ ὁποία ἀνωμαλία πρέπει νὰ ἀποδοθῆ μᾶλλον εἰς μίαν ἀντανακλαστικὴν ἐπίδρασιν τῆς συμφορητικῆς αὐτῆς παραγωγικῆς ἐνδομητρίτιδος λόγῳ ἀκριβῶς μιᾶς νευρο-ὁρμονικῆς διαταραχῆς, ἡ ὁποία ἀπεκατεστάθη κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς προκληθείσης αὐτῆς μορφῆς τῆς ἐνδομητρίτιδος συνεπεῖα διαφοροποιήσεως τοῦ ἐνδομητρίου. Καὶ ἡ ὁποία νευρο-ὁρμονικὴ ἀνωμαλία ἐπέδρασεν ἀντανακλαστικῶς ἐπὶ τῶν ὠοθηκῶν, καὶ συγκεκριμένως ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῆς ποσότητος τοῦ τελευταίου ἐμμένουτος φυσιολογικοῦ ὠχρόντος σωματίου. Δεδομένου δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν ὠοθηκῶν οὐδεμία ἄλλη ἀνωμαλία διεπιστώθη κλινικῶς.

Ἡ πίστις μας αὐτὴ ὀλοκληρώθη ἐκτὸς ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θεραπευτικῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μίᾶ ἐπεξήγησιν πού εἶχεν τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς γραψῆ ὁ καθηγητῆς μας κ. Vatti, ὅτι ἡ ὕδρόμητρα εἰς τὰς Ἀγελάδας προχωρημένης ἡλικίας, δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐλαττωματικῆς ἐκκρίσεως προγεστερόνης ἐξ' ἐνὸς παλαιοῦ ὠχροῦ σωματίου, τοῦ ὁποίου ἡ δράσις του καθίσταται ἀνεπαρκῆς ἐξ' αἰτίας ἄλλης, οὕτως ὥστε ἡ ἐκκρινόμενη ποσότης τῆς προγεστερόνης νὰ εἶναι τοιαύτης ἀρχῆς, ὥστε νὰ μὴν ἐπαρκεῖ τὴν εἰδικὴν ἐκείνην ἀρχὴν τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ὁρμονικοῦ ἰσοζυγίου. Ἐνῶ ἀντιθέτως εἶναι ἱκανὴ ἡ ποσότης αὐτῆ νὰ ἐπιτρέπη τὴν δράσιν τῶν ἀδενίσκων τοῦ ἐνδομητρίου. Ἐκ τῶν δεδομένων αὐτῶν κατελήξαμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ παρουσιασθεῖσαι εἰς ὑμᾶς περιπτώσεις ἦσαν τῆς ἀρχῆς αὐτῆς. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν κυρίως, θελήσαμεν τὴν ἀνεπαρκῆ αὐτὴν ἐκκρίσιν τῆς προγεστερόνης νὰ τὴν ἐνισχύσωμεν διὰ μικρῶν δόσεων, μὲ τὸν ἀπώτερον σκοπὸν νὰ φθάσωμε τὴν εἰδικὴν ἐκείνην ἀρχὴν τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ ὁρμονικοῦ ἰσοζυγίου. Ἀρχῆς γενομένης κατ' ἀρχὰς διὰ ἐγχύσεως 10 mg καὶ φθάνοντας μέχρι τῆς ποσότητος τῶν 50 mg.

Τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς προγεστερονοθεραπείας εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ὄχι μόνον ὑπῆρξαν ἐνθαρρυντικὰ καὶ ἱκανοποιητικὰ ἀλλὰ

πλήρη. Διότι ἐκ τῶν δέκα παρουσιασθέντων περιπτώσεων αἱ μὲν ἑπτὰ ἰάθησαν μὲ 30 mg προγεστερόνης, αἱ δὲ ὑπόλοιποι τρεῖς μὲ 50 mg.

Διὰ τῆς θεραπευτικῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ὄχι μόνον ἔπαυσεν ἡ ἔτι περαιτέρω ἔκκρισις τῆς ὀρμόδου αὐτῆς βλέννας, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς νευρο-ορμονικῆς ἰσορροπίας ἐπανῆλθε ὁ σεξουαλικὸς φυσιολογικὸς κύκλος τῶν ἀγελάδων, καὶ ἄπασαι αἱ ἀγελάδες συνέλαβον.

Ἐπίσης πρέπει νὰ τονίσωμεν ὅτι, ἡ ὑδρόμητρα ἐπειδὴ εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι διαφόρου ἀρχῆς, καὶ ἐπειδὴ μία κλινικὴ διάγνωσις δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλος, συνιστοῦν κατ' ἀρχὰς τὴν οἰστρογόνον ὀρμόνην, καὶ ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας τὴν προγεστερόνην.

Ἡμεῖς ὅμως πιστεύομεν ὅτι ἐπὶ ὁμοίων περιπτώσεων, ὡς τῶν ἀναφερθέντων, ἐνδείκνυται ἡ ἄμεσος θεραπευτικὴ ἀγωγή μὲ προγεστερόνη, Διότι ἐκτὸς πού ἀποφεύγεται ἡ περαιτέρω χρονοτριβὴ ἰάσως τῆς ἀσθενείας αὐτῆς, εἶναι δυνατὸν κατὰ τὰ σημερινὰ δεδομένα ὅτι, μία περαιτέρω ἐνίσχυσις τῆς ὠοθυλακίνης μὲ οἰστρογόνους ὀρμόνας, ἐκτὸς πού θὰ δημιουργοῦσεν ἀντίθετα ἀποτελέσματα τῶν προσδοκίων μας, καὶ θὰ ἐπιδρῶσεν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῆς ἀσθενείας αὐτῆς, ἀλλὰ θὰ δημιουργοῦσεν τρομερὰς ἀνωμαλίας ἐπὶ τῶν ὠοθηκῶν ὡς μικροκυστικὴν ἐκφύλισιν τῶν ὠοθηκῶν.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΙΝΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Ἰ π ὀ

Σ Π Υ Ρ Ο Υ Γ. Π Α Π Α Ρ Γ Υ Ρ Η

Γεωπόνου - Γαλακτολόγου παρὰ τῆς Α. Ε. «Ε.Β.Γ.Α.»

Ὡς γνωστὸν τὸ γάλα σχηματίζεται εἰς τὸν ὄργανισμὸν τοῦ θήλεος θηλαστικοῦ ἐκ χημικῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα παράγονται διὰ τῶν τροφῶν. Αἱ πρῶται φάσεις τῆς ἀφομοιώσεως τῶν τροφῶν εἰς τὰ ζῶα εἶναι αἱ αὐταί, εἴτε παράγουν γάλα, εἴτε ὄχι.

Αἱ πρωτεΐναι δίδουν γένεσιν εἰς τὰ ἀμινοξέα καὶ οἱ ὑδατάνθρακες εἰς τὴν δεξτρόζην.

Τὰ προϊόντα ταῦτα τοῦ μετασχηματισμοῦ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τῶν ζωϊκῶν ἰσθῶν καὶ προμηθεύουν ἐπίσης τὴν θερμικὴν ἐνέργειαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὰ ζωϊκὰ φαινόμενα, καθὼς καὶ τὰς ἀπαραιτήτους οὐσίας διὰ τὸν σχηματισμὸν γάλακτος.

Αἱ διάφοροι μετατροπαὶ πραγματοποιοῦνται εἰς τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, τὸ ἥπαρ καὶ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος. Τὰ προϊόντα τῆς πέψεως παρασύρονται ἀκολούθως εἰς τὸ αἷμα ἐναποθηκνύμενα εἰς τοὺς ἀδενικοὺς ἰστούς,